

แนวโน้มการลงทุนใน ประเทศเอเชียตะวันออก : กรณีศึกษาของญี่ปุ่น

ไว จามรمان*

1. คำนำ

การลงทุนในต่างประเทศของบริษัทข้ามชาติยุโรปและอเมริกา ได้ดำเนินมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่ก่อน ค.ศ. 1964 ได้มีการลงทุนขนาดใหญ่นอกประเทศผู้ลงทุนเริ่มต้นโดยบริษัทการค้า การลงทุนดังกล่าวทำให้เกิดการขยายตัวการค้าโลกและให้ผลประโยชน์ต่อผู้ลงทุนและในประเทศเข้าไปลงทุน การลงทุนในต่างประเทศของบริษัทข้ามชาติ (MULTINATIONAL COMPANIES) ของโลกในช่วง ค.ศ. 1960-1979 มีมูลค่าสูงขึ้น จนเกิดคำถามว่าการลงทุนในต่างประเทศนั้นส่งผลกระทบต่อประเทศผู้ลงทุนอย่างไร บริษัทข้ามชาติ

อเมริกาที่ลงทุนในออสเตรเลียได้ครอบครองสัดส่วนตลาดรถยนต์ในออสเตรเลีย และส่งเงินปันผลจำนวนมหาศาลกลับประเทศ จึงเริ่มเกิดข้อวิจารณ์ว่าประเทศที่บริษัทข้ามชาติเข้าไปลงทุนนั้นไม่สามารถควบคุมกำกับการดำเนินกิจกรรมของบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนได้ มักส่งผลกระทบต่อด้านดุลชำระเงินต่อประเทศที่ได้ลงทุน ในกรณีส่งเงินกลับประเทศแม้ ในที่สุดรัฐบาลออสเตรเลียจึงได้พยายามลดความเสี่ยงโดยลดการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ พยายามควบคุมสัดส่วนผู้ถือหุ้นท้องถิ่นให้มากขึ้น ใช้เทคโนโลยีจากการซื้อลิขสิทธิ์ หรือกู้เงินทุนเข้ามาโดยอัตราดอกเบี้ยคงที่ กรณีของออสเตรเลียนี้เกิด

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ขึ้นในช่วง ค.ศ. 1953 ทำให้เริ่มมีความสนใจศึกษาพฤติกรรมการลงทุนของบริษัทข้ามชาติในประเทศเข้าไปลงทุนมากขึ้น

ในบทความนี้พยายามตั้งข้อสังเกตบางประการในเรื่องพฤติกรรมการลงทุนของบริษัทญี่ปุ่น นโยบายของบริษัท ซึ่งน่าจะมีประโยชน์ต่อการนำความเข้าใจรูปแบบและลักษณะการลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในบริเวณภูมิภาคเอเชียตะวันออกนี้

2. ข้อโต้แย้งเรื่องการลงทุนต่างประเทศ

การพิจารณาการลงทุนต่างประเทศ พฤติกรรมของบริษัทผู้ลงทุนขนาดใหญ่กับบริษัทขนาดเล็กนั้นแตกต่างกันออกไปอย่างเห็นได้ชัด บริษัทขนาดใหญ่จะพยายามขยายตัวอย่างไม่มีที่สิ้นสุดในขอบเขตเศรษฐกิจ พร้อมทั้งปรับลักษณะการขยายตัวได้ตลอดเวลาเพื่อหนีการแข่งขัน การตัดราคา และเพื่อลดความเสี่ยง ทำให้เกิดแนวความคิดของการออกสู่ต่างประเทศ (INTERNATIONALIZATION) ซึ่งอธิบายโดย EDITH PENROSE, MAURICE BYE, J.H. DUNNING และ STEPHEN HYMER

PENROSE มีทัศนะว่า ธุรกิจขนาดใหญ่จะขยายตัวและจำกัดโดยฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะจากด้านการวางแผน แต่ MAURICE BYE เห็นว่าธุรกิจขยายตัวไม่จำกัดและมีความสามารถควบคุมในประเทศที่เข้าไปลงทุน เช่น บริษัทข้ามชาติน้ำมันสามารถระดมทุนและควบคุมผลผลิตได้ ส่วน J.H. DUNNING ได้ชี้ให้เห็นว่า บริษัทอเมริกาไปลงทุนในอังกฤษนั้น เป็นการขยายตัวธุรกิจไม่ใช่การส่งออกทุนไปอังกฤษ แต่การลงทุนในอังกฤษทำให้ได้ขนาดเชิงเศรษฐกิจจากการใช้เทคโนโลยีเดิมของอเมริกา ซึ่งสามารถส่งสินค้ากลับไปอเมริกาและประเทศอื่นซึ่งทำกำไรมากกว่าในประเทศ นอกจากนั้น HYMER กล่าวว่า พฤติกรรมของการ

ลงทุนต่างประเทศนั้นเป็นการแสวงหากำไรจากค่าเช่าผูกขาดมากกว่า

อย่างไรก็ตามยังมีข้อถกเถียงในเรื่องลักษณะและพฤติกรรมของการลงทุนจากต่างประเทศ เช่น นักวิชาการแนวมาร์กซิสวิเคราะห์ในรูปแบบทฤษฎีพึ่งพา ทำให้เกิดความยากจนในประเทศกำลังพัฒนา S. LALL และ R. STREETEN เห็นว่าการลงทุนต่างประเทศทำให้ประเทศที่มีการลงทุนสามารถส่งออก และเปิดสู่ระบบเศรษฐกิจโลก เป็นผลดีต่อทั้งผู้เข้าไปลงทุนและประเทศที่มีการลงทุน แต่ I.M.D. LITTLE ได้แย้งว่าบริษัทข้ามชาติไม่ค่อยรับผิดชอบต่อรัฐบาลซึ่งประเทศมีการลงทุน และพยายามชักชวนรัฐบาลแห่งนั้นให้ส่งเสริมเงื่อนไขที่นำพาใจต่อบริษัทข้ามชาติ และการลงทุนต่างประเทศยังคงมีลักษณะกิจการเจ้าของต่างประเทศ ไม่จำเป็นให้ประโยชน์ต่อประเทศที่มีการลงทุนเสมอไป

VERNON เสนอแนวความคิดวัฏจักรสินค้าซึ่งทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายไปผลิตในประเทศผู้นำเข้าหลังจากตลาดขยายตัวได้ถึงระดับ และจะส่งออกไปยังประเทศอื่นอีกครั้งหนึ่ง เพื่ออธิบายการลงทุนต่างประเทศของบริษัทขนาดใหญ่

ส่วนพฤติกรรมการลงทุนของบริษัทขนาดเล็กนั้นแตกต่างจากบริษัทขนาดใหญ่โดยสิ้นเชิง เนื่องจากบริษัทขนาดเล็กมีความสามารถน้อยกว่าบริษัทขนาดใหญ่โดยสิ้นเชิง ทั้งในด้านประสิทธิภาพการผลิต เงื่อนไขแรงงาน ฐานะการเงิน ดังนั้นบริษัทขนาดเล็กมักจะผลิตเพื่อขายในประเทศ หรือผลิตเพื่อส่งออก หรือรับช่วงการผลิตให้กับบริษัทขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่จะลงทุนในประเทศ ในเงื่อนไขการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจทำให้บริษัทขนาดเล็กเหล่านี้เริ่มค้นหาทางเลือกอยู่รอด ส่วนใหญ่ทำการยกระดับเทคโนโลยีลดต้นทุน ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ อีกส่วนหนึ่งพยายามใช้ระดับเทคโนโลยีเดิมออกไปลงทุนต่างประเทศ ซึ่งมีอัตราผลตอบแทนการลงทุนที่สูงกว่าในประเทศ จึงมี

แนวโน้มเกิดรูปแบบการลงทุนต่างประเทศของธุรกิจขนาดเล็กไปยังประเทศกำลังพัฒนามากขึ้น โดยการขึ้นจากรัฐบาลประเทศผู้ลงทุน

3. เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจญี่ปุ่น

การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและมีลักษณะพยายามแข่งขันกับอเมริกาและยุโรป คลื่นการลงทุนในญี่ปุ่นช่วง ค.ศ. 1969-1973 มาจากสาเหตุการมีดุลชำระเกินดุลประมาณมาก จึงมีการส่งออกทุนไปต่างประเทศเสริมมากขึ้น โดยการส่งเสริมจากรัฐบาลต่อมาได้มีการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมหลังวิกฤตการณ์น้ำมันโลก ดังนั้นช่วง ค.ศ. 1978-1984 ญี่ปุ่นเริ่มโยกย้ายการลงทุนไปยังแหล่งที่ได้เปรียบกว่าในการดำเนินการในประเทศ หลังจากปี ค.ศ. 1984 เศรษฐกิจโลกได้ขยายตัวส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นได้ดุลการค้ามีปริมาณของมูลค่าการค้าสูง พร้อมกับกำหนดยกเว้นของค่าเงินเยน จึงทำให้มีการขยายตัวการลงทุนต่างประเทศจนถึงก่อนสงครามของเปอร์เซียใน ค.ศ. 1990

การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นส่วนใหญ่มุ่งไปที่แหล่งทรัพยากร และขยายตลาดการลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่น (ค.ศ. 1989) ในภูมิภาคอเมริกาเหนือ 54.2% อเมริกา 48.2% เอเชีย 12.2% และเอเชียกลาง 7.3% ของการลงทุนต่างประเทศทั้งหมดของญี่ปุ่นในปีนั้น รวมเป็นมูลค่าการลงทุนทั้งสิ้น 67,540 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ญี่ปุ่นกลายเป็นผู้ลงทุนต่างประเทศรายใหญ่ที่สุดในโลกสูงกว่าสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ. 1990

สำหรับภูมิภาคเอเชียนั้น ญี่ปุ่นมีบทบาทในการลงทุนมากที่สุด ทั้งในประเทศไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย คิดเป็นมูลค่าการลงทุน 2.84 พันล้านเหรียญฯ หรือ 26.2% ของเงินลงทุนต่างประเทศทั้งหมด ลักษณะการลงทุนของญี่ปุ่นในภูมิภาคนี้เป็น

การสร้างเครือข่ายการแบ่งงานทำระหว่างประเทศ เพื่อประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาด โดยพยายามให้มีการแบ่งสรรการผลิตชิ้นส่วนต่างๆ ในระหว่างกลุ่มประเทศเอเชีย เพื่อส่งออกไปยังประเทศที่สาม และนำกลับเข้ามายังประเทศญี่ปุ่น รัฐบาลในภูมิภาคเอเชียมีแนวโน้มในการส่งเสริมและหาทางเพิ่มการลงทุนจากญี่ปุ่นเท่าที่ผ่านมาประเทศในภูมิภาคเอเชียขาดดุลการค้าในญี่ปุ่น ดำเนินนโยบายการส่งเสริมการผลิตเพื่อนำเข้าต่อมายกยอโดยการส่งเสริมการส่งออกซึ่งไม่สามารถทำได้เนื่องจากขาดเทคโนโลยีและทุน ยังเร่งส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่น เพื่อประสานผลประโยชน์ระหว่างงาน และค่าจ้างแรงงานถูกกับเทคโนโลยีและทุนของญี่ปุ่นในการส่งออก อุปสรรคการลงทุนของญี่ปุ่นในช่วงหลังเกิดจากการลงทุนมากเกินไป จึงทำให้เกิดความขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะด้านเทคนิค และความไม่เพียงพอของโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะทางอุตสาหกรรม

4. การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในเอเชียตะวันออก

ในส่วนนี้จะขกกล่าวเฉพาะเพียงการลงทุนต่างประเทศญี่ปุ่นในเกาหลีใต้ ฮ่องกง สิงคโปร์ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ เท่านั้น

4.1 การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในเกาหลี

การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในเกาหลีเพิ่มสูงขึ้น ตั้งแต่ ค.ศ. 1984-1987 คือ ก่อนโอลิมปิกที่กรุงโซล และลดลงเนื่องจากมีปัญหาแรงงานสัมพันธ์รุนแรงในเกาหลีทำให้มีการสไตรด์เรียกร้องค่าแรงขึ้นสูง ซึ่งทำให้สูญเสียความได้เปรียบทางการแข่งขัน มีการคาดว่า การลงทุนญี่ปุ่นในเกาหลีตั้งแต่ ค.ศ. 1962-1990 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,067 ราย รวมมูลค่า 3,792,695,000 ดอลลาร์

ลาร์สหรือรัฐฯ แต่ปัจจุบันดำเนินการเพียง 400 ราย

จากการสำรวจของกระทรวงการคลังระหว่างประเทศและอุตสาหกรรมญี่ปุ่น พบว่า การลงทุนของญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นกิจการอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้า รองมาเป็นเคมีและยา นอกจากนั้นเป็นสิ่งทอ ในการลงทุนช่วง ค.ศ. 1970-1974 นั้น เป็นการลงทุนด้านสิ่งทอ เครื่องจักร เครื่องไฟฟ้า ต่อมาเมื่อมีนโยบายเปิดเสรีการลงทุนจากต่างประเทศทำให้มีการลงทุนของญี่ปุ่นมากขึ้น

นโยบายของรัฐบาลเกาหลีต่อการลงทุนต่างประเทศ เป็นการจำกัดมากกว่าการส่งเสริมในช่วง ค.ศ. 1960-1969 ออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุนจากญี่ปุ่น ต่อมาในช่วง ค.ศ. 1970-1979 ได้แบ่งประเภทอุตสาหกรรมที่ส่งเสริมกับประเภทไม่ส่งเสริม ในช่วง ค.ศ. 1981-82 ให้มีประเภทธุรกิจซึ่งบริษัทต่างประเทศลงทุนถือหุ้นได้ 100% กับประเภทที่บริษัทต่างชาติลงทุนถือหุ้นได้ไม่เกิน 50% ต่อมาให้มีการลงทุนต่างประเทศในธุรกิจบริการ พร้อมกับพยายามลดการส่งเสริมโดยการลดภาษีลง ในปัจจุบันได้ขยายการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศในธุรกิจเครื่องสำอาง และข้าวสารมากขึ้น

การลงทุนของบริษัทญี่ปุ่นในเกาหลีนั้นปรากฏว่าส่วนใหญ่บริษัทญี่ปุ่นถือหุ้นเกิน 50% ในระยะแรกหุ้นของบริษัทญี่ปุ่นน้อย แต่เมื่อเพิ่มทุนซึ่งมีมูลค่าลงทุนมากขึ้น ทำให้ฝ่ายบริษัทญี่ปุ่นเพิ่มการถือหุ้นได้มากขึ้น สาเหตุการเข้ามาลงทุนในประเทศเกาหลีจากการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ต้องการรักษาและขยายตลาด นอกจากนั้นเพื่อการแบ่งงานในแนวตั้ง

ปัญหาในปัจจุบันคือ เมื่อธุรกิจดำเนินงานได้แล้วมักจะให้ลดจำนวนพนักงานญี่ปุ่นเพื่อลดต้นทุน ส่วนปัญหาทางบริษัท ประการแรกคือปัญหาแรงงาน ประการที่สองคือปัญหาการกู้ยืมเงินเนื่องจากธนาคารชาติควบคุม ประการที่สามคือเรื่องการควบคุมคุณภาพ และความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนแนวโน้มในการลงทุนต่าง-

ประเทศของญี่ปุ่นในเกาหลีลดน้อยลง ทั้งมีปัญหาค่าเงินบาทแข็งในด้านวัฒนธรรม ความคิดจากพื้นฐานประวัติศาสตร์ ทำให้การประสานผลประโยชน์เป็นไปได้ยาก

4.2 การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในประเทศฮ่องกง

การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในฮ่องกงส่วนใหญ่เป็นกิจการเครื่องไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์เครื่องจักร ใน ค.ศ. 1977 ได้พัฒนาเขตอุตสาหกรรมใหม่ติดเขตมาเก๊า ทำให้มีการลงทุนอุตสาหกรรมใช้แรงงานมาก เช่น อุตสาหกรรมการประกอบ และเสื้อผ้าสำเร็จรูป จนกระทั่ง OEM ในปัจจุบันการลงทุนในฮ่องกงของบริษัทญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นการลงทุนมีขนาดการจ้างงานน้อยลง เนื่องจากให้ช่วงการผลิตยังโรงงานในประเทศอื่น

สาเหตุที่บริษัทญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนในฮ่องกง ประการแรกคือ การรักษาและขยายตลาด ประการที่สอง การแบ่งงานในแนวตั้ง ประการที่สาม ตั้งฐานการผลิตในต่างประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มในการผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น เอเชียจีน และเอเชียมากขึ้น

ความสนใจที่บริษัทญี่ปุ่นลงทุนในฮ่องกงเนื่องจากความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบภาษี นอกจากนั้นยังนำเข้าอุปกรณ์ชิ้นส่วนได้ง่าย แม้ว่าจะมีปัญหาการคืนเกาะฮ่องกงให้จีน แต่คาดว่าจะมีการเปลี่ยนนโยบายต่อฮ่องกง ปัญหาของบริษัทญี่ปุ่นในฮ่องกงคือ พนักงานฮ่องกงมีคุณภาพแต่เปลี่ยนงานบ่อย

4.3 การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในประเทศสิงคโปร์

การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในสิงคโปร์ ส่วนใหญ่เป็นกิจการซึ่งฝ่ายญี่ปุ่นถือหุ้น 100% เป็นกิจการสิ่งทอ เครื่องจักร ส่วนกิจการรวมทุนเป็นกิจการประเภทโลหะ อโลหะ เคมีและยา ประเภทกิจการที่ฝ่ายญี่ปุ่นถือหุ้นน้อยคือ อิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องไฟฟ้า

สาเหตุสำคัญที่ทำให้บริษัทญี่ปุ่นเข้ามาลงทุน ประการแรกคือต้องการวัตถุดิบ ประการที่สองคือขายและรักษาตลาด ประการที่สามคือสร้างฐานการผลิต เชื้อเพลิงของสิงคโปร์ที่ฝ่ายญี่ปุ่นมาลงทุนมาก ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมือง นโยบายต่อบริษัทมาลงทุนและนโยบายส่งเสริมการส่งออก โครงสร้างพื้นฐานทางสังคมดี สนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดกลางย่อม

ปัญหาทางการบริหารที่ประสบส่วนใหญ่คือ ปัญหาแรงงาน ประการที่สองคือปัญหาอัตราแลกเปลี่ยน ประการที่สามคือการควบคุมคุณภาพ ในปัจจุบันเริ่มมีปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ทำให้ค่าจ้างขึ้นและมีการเปลี่ยนงานมากขึ้น ส่วนรัฐบาลของสิงคโปร์ต้องการให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีมากขึ้น

4.4 การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในประเทศไทย

การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในไทยส่วนใหญ่เริ่มลงทุนตั้งแต่ ค.ศ. 1960-1969 ในกิจการสิ่งทอและเคมี ในช่วง ค.ศ. 1970-1979 ในกิจการเคมี รถยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องไฟฟ้า อาหาร ในช่วง ค.ศ. 1980-1989 ในกิจการอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้า ส่วนใหญ่การลงทุนอยู่ในรูปการร่วมทุน

บริษัทแม่ฝ่ายญี่ปุ่นที่เข้ามาลงทุนส่วนใหญ่เป็นบริษัทขนาดใหญ่ (65.5%) สาเหตุที่เข้ามาลงทุนในไทย ประการแรกต้องการขยายตลาด ประการที่สองสร้างฐานการผลิตเพื่อแรงงานในแนวตั้งและ ประการที่สามคือสร้างฐานการผลิตเพื่อส่งให้กับบริษัทญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนก่อนแล้ว

ปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่พบ ประการแรกคือภาษีนำเข้า ประการที่สองคือปัญหาแรงงาน ประการที่สามคือการกู้ยืมเงิน นอกจากนั้น คือปัญหาโครงสร้างพื้นฐานสังคมและการควบคุมคุณภาพ

แนวโน้มและความสนใจที่ฝ่ายญี่ปุ่นสนใจการลงทุนในประเทศไทยคือเสถียรภาพทางสังคม คุณภาพแรงงานและค่าจ้างต่ำ แต่การไม่สะดวกติดต่อเพื่อยื่นขอการส่งเสริมจำเป็นต้องยื่นเอกสารและมีข้อบังคับมากมาย ในอนาคตคาดว่าจะมีปัญหาการขาดแคลนแรงงานระดับกลางและอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น

4.5 การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในประเทศอินโดนีเซีย

การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในอินโดนีเซียเป็นการร่วมทุนเท่านั้น เนื่องจากรัฐบาลอินโดนีเซียไม่อนุญาตให้ถือหุ้น 100% แต่อย่างไรก็ตามบริษัทที่ญี่ปุ่นถือหุ้นข้างมากมีประมาณ 76.3% แต่กฎหมายกำหนดให้เมื่อดำเนินกิจการครบ 20 ปี จะต้องขายหุ้นส่วนมากคืนให้ฝ่ายอินโดนีเซีย

บริษัทแม่ญี่ปุ่นเข้าไปลงทุนในอินโดนีเซีย ส่วนใหญ่เป็นบริษัทขนาดใหญ่ลงทุนในกิจการสิ่งทอ เคมี อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องไฟฟ้า และรถยนต์ สาเหตุที่เข้าไปลงทุนคือ รักษาและขยายตลาด และสาเหตุการเข้าไปลงทุนเพื่อการแบ่งงานในแนวตั้งนั้นน้อยมาก ขนาดตลาดภายในประเทศใหญ่มากพร้อมกับอุดมไปด้วยทรัพยากร จึงทำให้ธุรกิจญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนเพื่อตลาดในประเทศและจะขยายส่งออกในระยะกลาง

สถานการณ์ในปัจจุบันนั้น ยอดขายของการลงทุนในกิจการรถยนต์สูงสุด รองมาคือกิจการโลหะและอลูมิเนียม ถัดมาคือสิ่งทอ ซึ่งกิจการโลหะและอลูมิเนียมการส่งออกถึง 60% ส่วนกิจการสิ่งทอมีการส่งออกถึง 55.5% ของยอดขายในกลุ่มกิจการดังกล่าว

ปัญหาและอุปสรรคสำคัญคือ การกู้เงินและโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม อัตราดอกเบี้ยสูง 35% ใน ค.ศ. 1991 นอกจากนั้นปัญหาโทรศัพท์และไฟฟ้าส่งผลกระทบต่อ การดำเนินกิจการมาก

4.6 การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่น ในประเทศมาเลเซีย

การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในมาเลเซียส่วนใหญ่เป็นกิจการอิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องไฟฟ้า รองมาคืออุตสาหกรรมโรงงาน ถัดมาคือโลหะและอโลหะ และรถยนต์ สาเหตุเข้ามาลงทุนเพื่อรักษาและขยายตลาด ประการที่สองคือสร้างฐานการผลิตขึ้นส่วนให้กับบริษัท ญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนก่อน ประการสุดท้ายคือการแบ่งงานในแนวตั้ง

บริษัทญี่ปุ่นยอมรับว่าระดับความน่าลงทุนในกลุ่มประเทศเอเซียนั้น มาเลเซียจัดอยู่ในอันดับมีความนิยมสูงสุด เพราะว่าเสถียรภาพทางการเมือง และสังคม พร้อมกับมีโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมพร้อม รัฐบาลส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และแรงงานมีการศึกษาดี

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญคือ ปัญหาแรงงาน ได้แก่ การจ้างงาน การเปลี่ยนงาน และสภาพแรงงาน รองมาคือการแข่งขันคุณภาพ ถัดมาคือการแข่งขันราคาทำงานในมาเลเซีย นอกจากนั้นเป็นปัญหาอัตราแลกเปลี่ยน การถ่ายเทเทคโนโลยี และข้อจำกัดด้านการถือหุ้น

4.7 การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่น ในประเทศฟิลิปปินส์

การลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในฟิลิปปินส์ ส่วนใหญ่เป็นกิจการสิ่งทอแปรรูปเกษตร เคมี และรถยนต์ ส่วนใหญ่เป็นกิจการซึ่งฝ่ายญี่ปุ่นถือหุ้น 100%

สาเหตุเข้ามาลงทุน บริการแรกคือ เมื่อแบ่งงานในแนวตั้ง และสร้างฐานการผลิต ประการที่สองเพื่อรักษาและขยายตลาด ประการที่สามเพื่อสร้างฐานการผลิตส่งขึ้นส่วนให้บริษัทญี่ปุ่นเข้ามาดำเนินกิจการก่อน

อุปสรรคและปัญหาที่ประสบส่วนใหญ่เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ประการที่สองคือการกู้ยืมเงิน ประการที่สามคือความผันผวนอัตราแลกเปลี่ยน ประ-

การอื่นคือภาษีนำเข้า นอกจากนี้ การขาดแคลนกำลังไฟฟ้า และการหยุดส่งกระแสไฟฟ้า รวมถึงระบบโทรศัพท์ที่ไม่สมบูรณ์ สร้างปัญหาให้กับผู้เข้าไปลงทุนมาก ส่วนอัตราดอกเบี้ยในปลาย ค.ศ. 1990 สูงถึง 30% ประกอบกับประเทศฟิลิปปินส์มีภาระหนี้ต่างประเทศสูง ทำให้มีการคุมการกู้เงินต่างประเทศ

5. พฤติกรรมการลงทุนของญี่ปุ่นใน ประเทศเอเชีย

นับตั้งแต่ ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา บริษัทญี่ปุ่นเข้าไปลงทุนในต่างประเทศมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในประเทศ และเงื่อนไขส่งเสริมของประเทศที่ลงทุน เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดรูปแบบและลักษณะการลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นในแต่ละประเทศ เมื่อพิจารณาในช่วงที่ผ่านมาจะพบว่า

1. ในช่วง ค.ศ. 1960-1969 การลงทุนต่างประเทศญี่ปุ่นมาจากการดำเนินนโยบายผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าของประเทศในเอเชีย จึงทำให้การส่งออกจากญี่ปุ่นลำบากขึ้น จึงเปลี่ยนเป็นเข้าไปลงทุนในประเทศนั้นๆ

2. ในช่วง ค.ศ. 1970-1974 เกิดปัญหาการขาดแรงงานและค่าจ้างสูงขึ้นพร้อมกับวิกฤตการณ์น้ำมัน ทำให้ค่าเงินเยนสูงขึ้น ส่วนประเทศเอเชียเริ่มนโยบายส่งเสริมการส่งออก จึงเกิดการออกไปลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นเพิ่มสูงขึ้น

3. ในช่วง ค.ศ. 1975-1979 เกิดวิกฤตการณ์น้ำมัน และการต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น ทำให้ญี่ปุ่นหันมาพัฒนาเทคโนโลยีไมโครอิเล็กทรอนิกส์ และเมกาทรอนิกส์เพื่อแก้ไขปัญหาแรงงาน และหันไปลงทุนเกี่ยวกับทรัพยากรมากขึ้น

4. ในช่วง ค.ศ. 1980-1984 ประเทศเอเชียขยายการผลิตอุตสาหกรรมขนาดย่อม ญี่ปุ่นพัฒนาระบบการผลิตมีประสิทธิภาพสูงขึ้นส่งออกไปยังประเทศยุโรป อเมริกามากขึ้น ประเทศยุโรปอเมริกาเริ่มมีแนวคิดการ

ปกป้องตลาดภายใน ทำให้การลงทุนต่างประเทศญี่ปุ่น ในอเมริกา ยุโรปมีแนวโน้มสูงขึ้น

5. ในช่วง ค.ศ. 1985-1990 ภาวะเศรษฐกิจโลก ขยายตัวพร้อมกับค่าเงินเยนสูงขึ้น ทำให้ธุรกิจส่งออก ญี่ปุ่นมีปัญหาต้องย้ายฐานการผลิตไปยังต่างประเทศ จึงมีการลงทุนต่างประเทศสูงขึ้นในช่วงดังกล่าว

ส่วนรูปแบบการลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่น แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือรูปแบบกองเรือ กับรูปแบบ อุตสาหกรรมทำให้เกิดต่อเนื่อง รูปแบบแรกนั้นเป็น ลักษณะการลงทุนซึ่งบริษัทการค้าเข้าไปติดต่อธุรกิจในประเทศนั้น จะเป็นผู้ประสานงานร่วมลงทุนกับบริษัทท้องถิ่นกับบริษัทผู้ประกอบการญี่ปุ่น พร้อมทั้งนำเอาบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วน ผู้ผลิตวัสดุสาร ผู้รับช่วงการผลิต ญี่ปุ่น ให้ทยอยเข้ามาลงทุน เช่นเดียวกับในรูปกระบวนการกองเรือ มักพบในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกในประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เช่น การลงทุนญี่ปุ่นในไต้หวันในอุตสาหกรรมเครื่องจักร ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ ส่วนรูปแบบที่สอง เป็นลักษณะการลงทุนให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น ในประเทศกำหนดเงื่อนไขการใช้ชิ้นส่วนในประเทศ (กรณีบริษัทสยามคูโบต้า บริษัท เนชั่นเนลไทย)

6. การ GLOBALIZATION ของธุรกิจขนาดใหญ่ญี่ปุ่น

พฤติกรรมการลงทุนของบริษัทขนาดใหญ่ญี่ปุ่นนั้น มุ่งประเด็นที่การก้าวสู่การดำเนินกิจกรรมระดับสากล (GLOBALIZATION) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกการส่งออก ขั้นตอนที่สองเปิดโรงงานในต่างประเทศ ขั้นตอนที่สามสร้างขอบเขตการผลิตในระดับภูมิภาค โดยแยกการผลิตในแต่ละประเทศแล้วประกอบในอีกจุดหนึ่งในภูมิภาคนั้น ขั้นตอนที่สี่ผลิตในต่างประเทศไปขายยังประเทศที่สาม ขั้นตอนที่ห้า การสร้างขอบเขตการดำเนินกิจกรรมครอบคลุมทั่วโลก

ระดับกิจกรรมของบริษัทญี่ปุ่นในปัจจุบัน ธุรกิจรถยนต์จะมีสัดส่วนการส่งออก 45-64.5% ธุรกิจเครื่องจักรไฟฟ้าโลหะ 20-35% ของมูลค่าการผลิตทั้งหมดของธุรกิจนั้น ๆ บริษัทแต่ละบริษัทมีความแตกต่างกันตามระดับการ GLOBALIZATION บริษัท ไฮโก ริโก้ ทาเคคะ มีการส่งออกน้อย แต่มียอดขายและผลิตในต่างประเทศสูง ส่วนบริษัท นิปปองโคคัง ธนาคาร ไดอิจิกัง บริษัท โกมีพนักงานในต่างประเทศมากกว่า 1% ของจำนวนพนักงานทั้งหมด บริษัท โตโยต้า โตชิบา ริโก้ ชินนิเทจิ มีสำนักงานในต่างประเทศบริษัทละ 205-243 แห่งในโลก บริษัท นิสสัน โตโยต้า และนิปปองโคคัง มีมูลค่าการลงทุนในต่างประเทศมากกว่า 30,000 ล้านดอลลาร์ บริษัท โตชิบา มิตซูบิชิ พูจิยิวโค โอกิ มักจะร่วมทุนกับบริษัทท้องถิ่น บริษัท โตชิบา มาสด้า มีการร่วมมือกับบริษัทข้ามชาติต่างประเทศ

นโยบายการลงทุนของบริษัทขนาดใหญ่แบ่งไปเป็น 6 แบบ คือ

1. แบบ GLOBAL เช่น บริษัท โตชิบา ส่วนบริษัท มาสด้า พยายามทำให้สินค้าตนครอบคลุมทั่วโลก และปรับเข้ากับท้องถิ่นคล้ายนโยบายของบริษัท FORD ส่วนธนาคารไดอิจิกังจึงพยายามดำเนินธุรกิจการเงินในระดับโลก

2. แบบรักษาสถานะ เช่น บริษัท นิปปองไฮโก พยายามสร้างมาตรฐานสินค้าระดับโลก ซึ่งได้ขายให้สินค้าไปต่างประเทศเมื่อ 10 ปีก่อน บริษัททาเคคะ พยายามขยายกิจการไปทั่วโลก รักษาสัดส่วนตลาดทั่วโลก

3. แบบพัฒนากิจการใหม่ เช่น บริษัท นิปปองโคคัง ได้ติดตั้งโรงงานให้บริษัทที่ซื้อ และขยายกิจการเข้าไปในกิจการใหม่โดยลงทุนกับบริษัทข้ามชาติอื่น ๆ

4. แบบส่งเสริมตลาดภายในประเทศ เช่น บริษัท เซคิเองโค เข้าร่วมสร้างกิจการโครงสร้างพื้นฐานขนาด

ใหญ่ ทำให้ส่งเสริมกิจการตนเองในประเทศ บริษัท โอซีซี พยายามสร้างเสถียรภาพในระยะยาว โดยการหาและรักษาวัตถุติบในระยะยาว และสร้างกำลังแข่งขันต่างประเทศโดยการยกระดับเทคโนโลยี

5. แบบร่วมมือกับต่างประเทศ เช่น บริษัท นิสสัน โดยค้า ผลิตและจำหน่ายในแต่ละประเทศ โดยมีนโยบายปันกำไรให้ทั้งฝ่ายประเทศเข้าไปลงทุนและบริษัทแม่

6. แบบผลิตในประเทศนั้น ๆ เช่น บริษัท ฟุจิ-อุตสาหกรรมหนักเน้นการผลิตในท้องถิ่นประเทศนั้น ๆ

สรุป

พฤติกรรมการลงทุนต่างประเทศของญี่ปุ่นกำหนดโดยนโยบายการ GLOBALIZATION ในธุรกิจขนาดใหญ่ และขึ้นาโดยรัฐบาลญี่ปุ่นสำหรับธุรกิจขนาดเล็ก ส่วนรูปแบบการลงทุนนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของประเทศเข้าไปลงทุน ที่บริษัทญี่ปุ่นจะประสานผลประโยชน์ของตนให้เข้ากับเงื่อนไขท้องถิ่นได้หรือไม่ สำคัญที่สุดนั้นคือที่มี การลงทุนต่างประเทศจะต้องตระหนักถึงจุดยืนและประสานผลประโยชน์ให้กับท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

